

Új utakon az RDA – rövid jelentés a European RDA Interest Group 2017-es éves találkozásjáról

DANCS Szabolcs

A European RDA Interest Group (EURIG) az RDA-val kapcsolatos közös európai szakmai érdekek érvényesítésére jött létre. A jelenlegi és jövőbeli felhasználók együttműködésének és tapasztalatcseréjének fórumaként az új angol-amerikai katalógizálási szabályzat európai elterjedését kívánja előmozdítani szoros együttműködésben az RDA fejlesztőivel.¹ A szervezet éves találkozásának ez évben Firenze adott helyszínt. Az előadásokból hamar kiderült, hogy a szabályzat történetében újabb jelentős mérföldkőhöz jutottunk, és ez nagyban érintheti az RDA implementálására vonatkozó aktuális törekvéseket.

Az RDA mint a katalógizálás nemzetközi szabályzata? Egy újból feltett kérdés

Korábbi írásomban² részletesebben ismerttettem azt a francia álláspontot, amely szerint a Resource Description and Access (RDA) az FRBR-modell egyik, de nem egyedüli értelmezéseként fogható fel, és a katalógizálás nemzetközi szabályzatának kialakítását, gondozását továbbra is az ISBD-t fejlesztő közösségre, az IFLA-ra kellene bízni. Némiképp más

nézőpontba helyezte a kérdést a firenzei találkozó egyik felvezető előadása, amelyben *Mauro Guerrini* professzor arról beszélt, hogy az 1960-as évek végén még relevánsnak mutakozó érvelés szerint a Párizsi Alapelvekkel szembe megy egy nemzetközi katalógizálási szabályzat létrehozásának gondolata. A professzor szerint ugyanakkor a bibliográfiai adatok kezelésének folyamatai az új technológiai környezetben egyre inkább standardizálódnak, ahogy az automatizálás mértéke is növekszik, ezért mind a gyakorlati, mind a gazdasági megfontolások a nemzetközi szabványok kölcsönös adaptálása mellett szólnak. A szemléletváltást, amely 2003-tól vált nyilvánvalóvá az IFLA berkeiben, a tárgyban rendezett öt regionális találkozó címe tette igazán explicitté, az IFLA Meetings of Experts on an International Cataloguing Code (IFLA Szakértői Találkozók egy Nemzetközi Katalógizálási Szabályzatról). Guerrini előadása mellett egyebekből is érződött, hogy a konferencia-résztevők nem túlzottan azonosulnak a francia állásponttal, „így például nem egyszer hivatkoztak prezentációkban az RDA-ra, mint nemzetközi szabályzatra”. Mindenesetre a szabályzat nemzetközivé válását erősíti a felhasználói kör fokozatos bővülése.

Ahogy a EURIG elnökének, *Alan Danskin*nek a beszámolójából kiderült, ma már a – 2016-ban, Rigában alakult – szervezetben 26 európai ország képviselteti magát, melyhez a legutóbbi év során egy litván konzorcium, valamint két nemzeti könyvtár (az észt és az izraeli) csatlakozott. Izland 2016-ban implementálta az RDA-t, Lettország ugyanebben az évben kezdte el az átültetést. Szlovákiában 2017-re tervezik az átállás elindítását, Norvégiában pedig jelenleg zajlik a szabályzat fordítása. Ahogy arra *Renate Behrens*, a Német Nemzeti Könyvtár munkatársa, az RDA igazgatótanácsának (RDA Steering Committee) tagja is rámutatott, az RDA felhasználók köre igencsak heterogén képet mutat: eltérő katalogizálási hagyományok, változó szervezeti struktúrák és munkafolyamat-szabályozások jellemzik. Sokrétú a közösség a leírandó információforrás-típusok szempontjából is. Ehhez mérten külön munkacsoportok foglalkoznak a régi könyvek, a zenei vagy levéltári dokumentumok, kéziratok, képek feldolgozásának szabályozásával. Az RDA tehát próbál minden szempontból univerzális lenni.

Jön a könyvtári referenciamodell!

Az RDA irányító testülete már 2016 novemberében bejelentette,³ hogy a „funkcionális követelmény”-dokumentumcsalád (FRBR, FRAD, FRSAD) helyett a jövőben az előbbieket integráló, magas szintű fogalmi modellre, a *Library Reference Modelre* (LRM) alapozzák a szabályzat fejlesztését. Jóllehet az LRM elfogadás előtt áll és sorsáról az IFLA éves kongresszusán döntenek 2017 augusztusában, már elkezdődött az RDA-nak a modellben foglaltakkal való megfeleltetése, átstrukturálása.⁴ A projekt, amely magában foglalja az RDA elektronikus publikálását szolgáló eszköz (RDA Toolkit) korszerűsítését, „átdíjazolását”, a tervek szerint 2018 áprilisában ér véget. Mindez komoly, intenzív munkát igényel a fordítói közösségek részéről is, hiszen addigra az egyes változatokat is a modellhez szükséges igazítani. Az LRM megjelenése az ISBD kapcsán is vet fel kérdéseket, amelyeket az IFLA-n belül az ISBD Review Group igyekszik megválaszolni.

A modellel magával egyébként, illetve azzal, hogy mit jelent az RDA összhangba hozása az LRM-mel, a konferencián két előadás is foglalkozott, mindkettőt *Gordon Dunsire*, az RSC elnöke jegyezte. Ahelyett, hogy ismertetnénk ezek tartalmát, felhívjuk a figyelmet *Dudás Anikó* írására,⁵ amelyből képet formálhatunk arról, mennyiben jelent eltérő megközelítést az

új modell az előzőekhez képest. Az LRM magyarítása egyébiránt már folyamatban van, tervezzük a KF-ben való megjelentetését. Hasonlóképpen: készülünk egy írással az RDA és az LRM „alakuló viszonyáról”, elsősorban az említett *Gordon Dunsire* írásaira/előadásaira alapozva.

A MARC-on keresztül az RDA-hoz

A konferencia egyik fontos üzenete volt – így több előadótól is elhangzott –, hogy „a MARC nem halt meg”, vagy „Még sokáig együtt fogunk élni a MARC-kal”. Ezeket az állításokat az RDA implementálásával, illetve a MARC 21 fejlesztésével kapcsolatos prezentációk töltötték fel többek között tartalommal. A *Casalini* cég központjában tartott műhelyfoglalkozáson élesben is láthattuk, hogyan folyik MARC-környezetben RDA-alapokon a könyvek katalogizálása. Vendéglátóink a folyamat minden pontján végigkísértek, bepillantást engedve a besorolási és bibliográfiai rekordok, az egyes entitások közötti kapcsolatok létrehozásába az @cult által fejlesztett OliSuite újgenerációs IKR katalogizáló moduljában (WeCat), amely lehetővé teszi az adatok RDA szerinti strukturálását. A javasolt implementálás során az FRBR-i értelemben vett *mű, kifejezési forma*, illetve a 2. és 3. csoport entitásai besorolási rekordot, míg a *megjelenési forma* bibliográfiai rekordot alkotnak.⁵ A konferencia előadásai a következő linken érhetők el: <http://www.casalini.it/eurig2017/>

Jegyzetek

1. A szervezet céljairól bővebben az együttműködési megállapodásában olvashatunk: http://www.slainte.org.uk/eurig/docs/EURIG_cooperation_agreement_2011.pdf (Megtekintve: 2017. augusztus 11.)
2. DANCS Szabolcs: Az RDA mint a katalogizálás új nemzetközi szabályzata? = *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 26. évf. 2017. 5. sz. 9–17. p.
3. <http://www.rdatoolkit.org/node/115> (intve: 2017. augusztus 11.)
4. Az ún. RDA Toolkit Restructure and Redesign (3R) projektről bővebben: <http://www.rdatoolkit.org/3Rproject/> (Megtekintve: 2017. augusztus 11.)
5. Lásd az RDA adatbázis szintű átültetésének forgatókönyveit, különösen a 2. forgatókönyvet: <http://www.rda-jsc.org/archivedsite/docs/5editor2rev.pdf> (Megtekintve: 2017. augusztus 11.)

Beérkezett 2017. augusztus 11.